

POLSKI MEMORIAŁ W VELUCHE

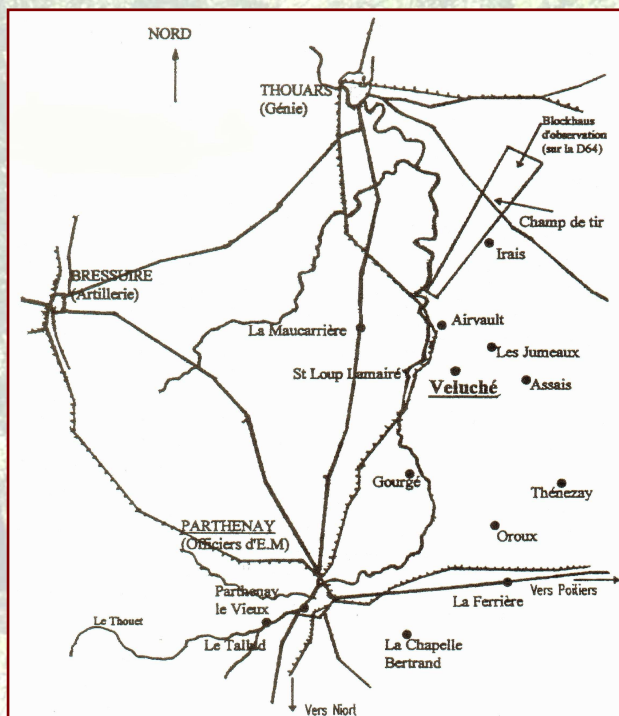
Założenie
obozu

Rozmieszczenie
Polaków

Rozwiązanie
obozu

Pamiętka
obecności
Polaków

Obecne
stosunki
polsko-
francuskie

Realizacja : Comité du Souvenir Français d'Airvault

Koordinacja : Michel Pérault (michel.perault@club-internet.fr)

Źródła : « L'armée polonaise dans les Deux Sèvres » Jean Médrala

Tłumaczenie : Karolina Nagrodzka

Założenie obozu

Na skutek niemieckiej inwazji na Polskę, 9 września 1939r. w Paryżu, zostaje podpisane polsko-francuskie porozumienie o utworzeniu Armii Polskiej we Francji.

Dnia 6 października 1939, francuski sztab decyduje o założeniu w lesie, między Veluché a Airvault, obozu dla dwóch polskich dywizji, liczących w sumie 32 000 żołnierzy.

Najpierw rekrutowani są Polacy mieszkający we Francji oraz żołnierze Wojska Polskiego schronieni w krajach neutralnych, którzy będą skierowani do jednostek szkolenia we Francji.

Obóz rozciągał się na długości 3km i liczył około 500 baraków o wymiarach 20 x 7m, służących jako kwatery mieszkalne, biura administracji, sale wykładowe, szpital, kwatermistrzostwo, piekarnię, kuchnię, stołówkę, skład broni, garaże i stajnie...

Od 18 grudnia 1939r. przyjeżdżają pierwsi żołnierze, by utworzyć II Dywizję Polską. Są oni formowani w oddziały, otrzymują zakwaterowanie na farmach i w okolicznych wioskach po to aby otrzymać niezbędne przeszkolenie wojskowe.

Rozmieszczenie Polaków

Strefa rozmieszczenia żołnierzy polskich zajmuje ogromny czworobok ograniczony przez miejscowości: Thouars, Bressuire, Parthenay i Thénézay. Niektórzy są zakwaterowani w Availles-Thouarsais.

Inni przyjeżdżają do Irais 28 lutego 1940r. Oficerowie zajmują wszystkie wolne pokoje, zwykli szeregowi mieszkają na strychach, w remizach, oborach...Śpią na słomie jak wszyscy żołnierze w tamtych czasach.

Miejsce ćwiczeń jest usytuowane między Les Jumeaux a Migny, zaś strzelnica między Availles, Irais a Oiron. Tak, że rolnicy mogą pracować na swoich polach jedynie w określonych godzinach.

W niektórych miejscowościach wszystkie wolne domy zostają zarekwirowane. Pani Gillot mieszkająca w zamku w Petit Moiré opowiada, że mieszkało u niej 250 żołnierzy polskich, w tym 11 oficerów – trzech w stopniu kapitana.

Rozwiązanie obozu

20 maja 1940, II Dywizja rusza na front w okolicach Nancy.

16 czerwca, IV Dywizja w trakcie jej tworzenia w Veluché liczy już 11 000 żołnierzy. Generał Sikorski zabrania rozwiązania dywizji i rozkazuje wyruszyć w kierunku La Rochelle. Mieli być przewiezieni do Wielkiej Brytanii by kontynuować walkę. Niemniej wielu z nich powróci do Francji w czerwcu '44 by wziąć udział w wyzwoleniu ojczyzny.

Nie wszyscy wyruszą. 18 czerwca '44 rano na dworcu w Airvault, włoskie samoloty zbombardują pociąg, który ma przewieźć Polaków. Ośmiu żołnierzy polskich zostaje zabitych, spoczywają teraz na cmentarzu w Airvault, gdzie 9 września 2000r. odbyła się uroczystość upamiętniająca te wydarzenia.

Od lata 1940 część obozu w Veluché jest zajęta przez Niemców i zamieniona w obóz internowania dla więźniów wojny kolonialnej (przede wszystkim dla Marokańczyków i Algierczyków). Wielu więźniów umiera z powodu straszliwych warunków sanitarnych i epidemii gruźlicy.

Po wyzwoleniu, 26 nie pogrzebanych ciał zostanie zidentyfikowanych i pogrzebanych u stóp Srebrnego Wzgórza na obecnym cmentarzu Marokańczyków. Francuzi ufundowali pomnik upamiętniający, który został odsłonięty 27 lipca 1945r.

Pamiętka obecności Polaków

Dawni mieszkańcy Airvault pamiętają jeszcze obraz Matki Boskiej Częstochowskiej, uroczyście niesiony przez żołnierzy ulicami miasta i złożony z wdzięczności dla społeczności lokalnej w kościele św. Piotra w Airvault.

W kaplicy zamku w Moiré nadal możemy podziwiać obraz tej samej Matki Boskiej namalowany przez pewnego oficera polskiego.

Obecne stosunki polsko-francuskie

9 września 2000r., 60 lat od wyjazdu polskich żołnierzy, w trakcie otwarcia polskiego memoriału w Airvault na miejscu dawnego obozu w Veluché, odsłonięto „Krzyż Polaków”. W uroczystości wzięło udział wiele osóbistości kościelnych i świeckich z Polski, jak również liczna delegacja z Białej Podlaskiej.

Nazajutrz w kościele w Airvault, ojciec Kiedrowski celebrował uroczystą mszę pod przychylnym okiem Matki Boskiej Częstochowskiej.

Od tamtego czasu nawiązano wyjątkowe więzi z Polską, a w szczególności z regionem Białej Podlaskiej, który w 2004 i 2005r. zorganizował wiele wymian międzyszkolnych z Airvault.

12 maja 2005 trzystu młodych polaków przybyłych z 28 szkół Powiatu Bialskiego w województwie lubelskim i tyle samo gimnazjalistów z departamentu Deus-Sèvres zgromadziło się w sali w Soulièvres...Następnie, po krótkiej podróży autokarem na miejsce memoriału w Veluché, złożyli hołd ich polskim i francuskim przodkom, zaangażowanym we wspólną walkę o wolność obydwu krajów.

Z okazji 8 maja 2010, radni miast Airvault i Wisznice spotkali się aby upamiętnić także ważną obecność polskich oddziałów w obozie Veluché.

Nazajutrz, 9 maja 2010, który jest Dniem Europy, Pan Jacky Prinçay, mer Airvault oraz Pan Piotr Dragan, wójt Wisznic, podpisali umowę miast partnerskich, konkretyzując szczególne relacje łączące oba miasta.

W rezultacie tego, 26 października 2010, został utworzony „Komitet miast partnerskich Airvault- Wisznice”, który udziela się aktywnie, poszerzając współpracę pomiędzy obydwoma regionami (więcej informacji na stronie internetowej www.airvault.fr, w rubryce „jumelage”).

W ten sposób 70 lat po wyjeździe polskich żołnierzy z Velouché w 1940, więź pomiędzy Airvault i Polską została oficjalnie odnowiona.